EVROPSKA
KOMISIJA

Bruselj, 29.11.2013
COM(2013) 845 final

POROČILO KOMISIJE SVETU IN EVROPSKEMU PARLAMENTU

Zbirno poročilo o spremljanju in oceni raziskovalnega programa Raziskovalnega sklada za premog in jeklo

POROČILO KOMISIJE SVETU IN EVROPSKEMU PARLAMENTU

Zbirno poročilo o spremljanju in oceni raziskovalnega programa Raziskovalnega sklada za premog in jeklo

1. UVOD

Raziskovalni sklad za premog in jeklo Evropske komisije, v nadaljnjem besedilu: RSPJ, je bil ustanovljen leta 2002, da bi podpiral konkurenčnost evropskega sektorja premoga in jekla ter tako nadaljeval poslanstvo pretečene Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti za premog in jeklo. V 11 letih dejavnosti je RSPJ sofinanciral raziskovalne, pilotne in predstavitvene projekte s skupnimi sredstvi v višini 600 milijonov EUR (običajno 55 milijonov EUR na leto), ki so bili dodeljeni industrijam, univerzam in raziskovalnim centrom.

V skladu s členom 38 pravne podlage RSPJ (Odločba Sveta 2008/376/ES)[1] je Komisija pred kratkim zaključila postopek spremljanja raziskovalnega programa in oceno pričakovanih koristi. Za opravljanje teh dveh nalog je bil ustanovljen strokovni odbor, sestavljen iz neodvisnih strokovnjakov.

Med postopkom spremljanja naj bi spremljali izvajanje programa od leta 2002, s čimer bi zajeli vse operativne vidike ter oblikovali priporočila za prihodnje izboljšanje ter morebitno poenostavitev trenutnih postopkov. Zadevno poročilo je bilo leta 2013 objavljeno v elektronski obliki na spletni strani RSPJ[2] v skladu z odstavkom 1 navedenega člena 38.

Ocena je bila izvedena ob zaključku projektov, sofinanciranih iz sredstev RSPJ med letoma 2003 in 2010, da bi se ocenile kvalitativne in kvantitativne koristi za družbo in zadevne sektorje. Poročilo o oceni in tehnična priloga sta bila objavljena v elektronski obliki na spletni strani RSPJ2 leta 2013 v skladu z odstavkom 2 navedenega člena 38.

Po posvetovanju z Odborom za premog in jeklo (COSCO) je bilo dogovorjeno, da se kombinirano poročilo o spremljanju in oceni objavi na papirju in v elektronski obliki. Zato je končno kombinirano poročilo septembra 2013 objavil Urad za publikacije Evropske unije in je trenutno na voljo javnosti v spletni knjigarni EU Bookshop[3].

2. METODOLOGIJA

Da bi določili upravni in finančni okvir postopka spremljanja in ocene, so službe Komisije oktobra 2010 ustanovile notranji usmerjevalni odbor, ki mu predseduje Alan Haigh, vodja enote za RSPJ. V skladu s členom 38(3) in členom 39 pravne podlage RSPJ in po posvetovanju s COSCO leta 2010 je bil za pomoč Komisiji pri tej dejavnosti leta 2011 ustanovljen strokovni odbor, ki ga sestavljajo neodvisni zunanji strokovnjaki. Strokovnemu odboru je predsedoval prof. dr. inž. Carl-Dieter Wuppermann, drugi člani pa so bili visoko usposobljeni strokovnjaki iz sektorja premoga in jekla, ki so bili imenovani po predlogih svetovalnih skupin za premog in jeklo (CAG in SAG).

---

1 *Uradni list Evropske unije*, 20. maja 2008, ref. UL L 130.

2 http://cordis.europa.eu/coal-steel-rtd/home_en.html.

3 Poročilo o spremljanju in oceni raziskovalnega programa Raziskovalnega sklada za premog in jeklo. Evropska komisija, GD za raziskave in inovacije. © Evropska unija, 2013. ISBN 978-92-79-29742-7, URL http://dx.doi.org/10.2777/11062.

Strokovni odbor je oblikoval sklop pristojnosti za postopek spremljanja in ocenjevanja ter določil metodologijo, vključno z oblikovanjem dolgega in kratkega vprašalnika ter niz obiskov na kraju samem z visoko usposobljenimi poročevalci. Na srečanju COSCO v letu 2011 so bile potrjene pristojnosti in celotna predlagana metodologija.

S pomočjo predsednikov in drugih članov tehničnih skupin je bilo analiziranih vseh 198 projektov, zaključenih med letoma 2003 in 2010, za pregled glavnih dosežkov. Določen je bil podsklop 78 projektov, ki so ponujali obetavne možnosti za merjenje koristi. Od teh je bila poglobljena analiza izvedena za 46 projektov, vključno s tehničnimi obiski in izpolnitvijo dolgega vprašalnika (podrobnosti teh ocen so predstavljene v prilogi k poročilu o oceni). Nazadnje je bilo za merjenje dejanskih in morebitnih koristi na ravni upravičencev in sektorja izbranih 23 projektov.

Predhodni rezultati ocene so bili predstavljeni na sestankih COSCO v letih 2012 in 2013. Konferenca je potekala v Luksemburgu 19. in 20. septembra 2012, da bi ugotovitve poročila o spremljanju predstavili širšemu občinstvu in obeležili 10. obletnico prvega razpisa za zbiranje predlogov v okviru programa RSPJ.

3. GLAVNE UGOTOVITVE POSTOPKA SPREMLJANJA

Glavno priporočilo postopka spremljanja je ohraniti splošne pristope, ki veljajo od ustanovitve Raziskovalnega sklada za premog in jeklo leta 2002 in so bili revidirani leta 2008. Natančneje, program bi moral:

- ohraniti raziskovalni program v obliki sektorskega programa na področju industrije in ohraniti nespremenjene cilje raziskav, ker so zelo pomembni za evropsko industrijo premoga in jekla ter ustrezajo prihodnjim trendom v obeh sektorjih;
- ohraniti sedanje glavne postopke za izvajanje, kot so pravila za dodelitev proračunskih sredstev sektorjema, delež dovoljenih ukrepov (raziskovalni projekti, pilotni in predstavitveni projekti, spremljevalni ukrepi) in pravila sodelovanja; ohraniti prakso, po kateri lahko partnerji, ki niso člani EU, sodelujejo v projektih, vendar ne morejo prejeti financiranja.

Hkrati je bilo predlagano tudi izboljšanje posebnih vidikov, da bi se izboljšala sedanja praksa RSPJ. Med priporočili so bila: morebitna boljša uskladitev tehničnih podpodročij programa (tehnične skupine), izboljšanje meril, uporabljenih za oceno predloženih predlogov, obsežnejša uporaba elektronskih orodij (npr. za predložitev predlogov in njihovo ocenjevanje na daljavo), krepitev dejavnosti razširjanja tako med trajanjem projektov kot tudi po oblikovanju končnega poročila, spodbujanje pilotnih in predstavitvenih projektov. Na splošno ta priporočila ne predvidevajo nobenih bistvenih sprememb vrste, obsega in splošnega pristopa tega raziskovalnega programa.

Na podlagi teh priporočil so bili sprejeti posebni ukrepi, vključno z:

- dokončno uvedbo elektronskega sistema za oddajo predlogov v letu 2013, ki zunanjim neodvisnim strokovnjakom omogoča branje in prvo oceno na daljavo. Uporabljeni sistem je združljiv z orodji za elektronsko predložitev v okviru Obzorja 2020, kar je povečalo sinergijo med RSPJ in izvajanjem okvirnega programa;

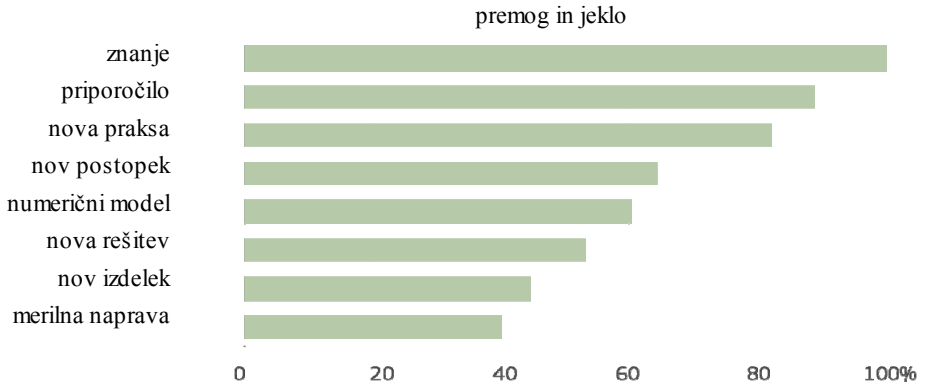
- pregledom meril za ocenjevanje, ki se izvede s pomočjo svetovalnih skupin za premog in jeklo (CAG in SAG). To je privedlo do izboljšanega sklopa ocenjevalnih meril za raziskovalne, pilotne in predstavitvene projekte, ki se že uporabljajo za oceno v letu 2013;
- pregledom obsega in meril za ocenjevanje za dejavnosti programa na področju spremljevalnih ukrepov, da se okrepita razširjanje in vpliv rezultatov projekta. Osnutek predloga je na dnevnem redu prihodnjih sestankov svetovalnih skupin;
- osnutkom predloga za uskladitev obsega in velikosti nekaterih nujnih tehničnih skupin, o katerem trenutno razpravljajo člani svetovalnih skupin, člani tehničnih skupin, evropska tehnološka platforma za jeklo (ESTEP) in službe Komisije.

4. GLAVNE UGOTOVITVE OCENJEVANJA

Ocenjevanje je opredelilo tako kvantitativne kot kvalitativne koristi, ki izhajajo iz zaključenih projektov, ki jih sofinancira RSFJ.

4.1 Kvalitativne koristi

Rezultati več kot 500 vprašalnikov, na katere je odgovoril zelo velik odstotek korespondentov, so pokazali glavne kvalitativne koristi po mnenju zainteresiranih strani. Poleg tega so vseh 198 projektov, ki so bili zaključeni med letoma 2003 in 2010, analizirali tehnični strokovnjaki za pregled glavnih dosežkov.
Najprej je bila določena vrsta glavnih rezultatov projektov (slika 1). Ugotovljeno je bilo, da projekti ustvarjajo dosežke v smislu boljšega znanja in da v manjši meri ustvarjajo priporočila, nove postopke in prakse, numerične modele, nove rešitve in izdelke ter merilne naprave.

Slika 1. Rezultati vrste projekta glede na odstotek analiziranih projektov.

Nato so bile kvalitativne koristi, pridobljene s temi rezultati, opredeljene kot sledi.

Koristi za upravičence in sektorje:

- Novo pridobljena znanja in priložnosti za mreženje strokovnjakov, ki zajemajo industrijo, akademske kroge, usposabljanje in izobraževanje.
- Finančni donosi in druge gospodarske koristi, ki dejansko prispevajo k ekonomski trajnosti in konkurenčnosti s tem povezane industrije.

- Razvoj novih postopkov, novih rešitev in novih izdelkov, kar kaže na vpliv RSFJ na razvoj inovacij in njihovo uporabo v industrijski praksi. Priporočajo se dodatne naložbe, da bi dodatno izboljšali uporabo rezultatov po sektorjih.

Koristi za družbo:

- Poleg povečanja znanja projekti RSPJ močno povečujejo konkurenčnost Evrope z novimi in trajnostnimi tehnologijami, izdelki in rešitvami.
- Druge koristi za družbo se odražajo v izboljšanju zdravja, varnosti in delovnih pogojev ter zmanjšanju okoljskega odtisa industrije premoga in jekla.

V vseh primerih je učinkovito razširjanje rezultatov ključni dejavnik za zbiranje morebitnih koristi ter pospeševanje razvoja znanja, ki sega izven sektorjev premoga in jekla (drugi industrijski sektorji, potrošniki, MSP, akademski krogi, raziskovalni centri, državljani itd.).

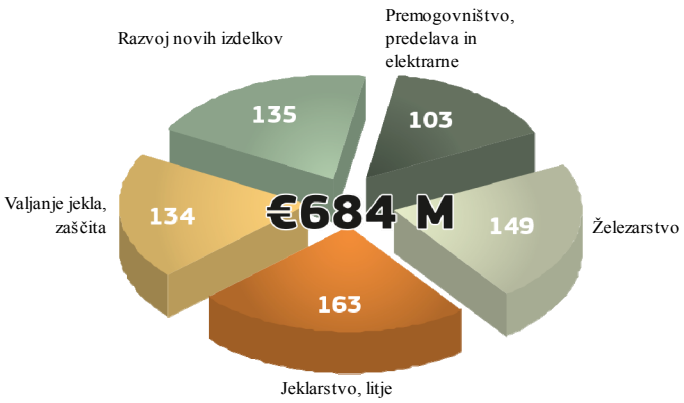
4.2 Kvantitativne koristi

Ocenjevanje glavnih kvantitativnih koristi je bilo izvedeno za 23 zaključenih projektov ali skupin projektov, ki jih je sofinanciral RSPJ z 31 milijoni EUR in ki so bili izbrani kot projekti, ki zagotavljajo najbolj neposredne in nedvoumne finančne koristi za upravičence (drugi projekti so prav tako zagotovili koristi, vendar jih je bilo težje količinsko opredeliti). Finančne koristi, upoštevane pri analizi, so vključevale povečano produktivnost, nove ali izboljšane tržne deleže in znižanje stroškov ter niso upoštevale dodatnih stroškov, ki so jih imele družbe pri zajemanju teh koristi (popolna analiza stroškov in koristi ni bila vključena v oceno).

Dejanske koristi na ravni vključenih upravičencev so bile ocenjene na skoraj 103 milijonov EUR na leto. Ta znesek v celoti podpirajo industrijski partnerji projektov in kaže na to, da je v povprečju sofinanciranje RSPJ v višini 1 EUR pri 23 projektih privedlo do finančnih koristi v višini 3,3 EUR na leto.

Poročilo opisuje tudi poenostavljen model, po katerem bi lahko akumulirane koristi ocenili v razumnem časovnem obdobju. Po tem modelu so bile z referenco na 23 izbranih projektov skupne akumulirane koristi za projektne partnerje ocenjene na 400 milijonov EUR. Čeprav je ta številka le napoved in ne upošteva naložb, kaže na to, da bi lahko projekti skozi čas ustvarili velike koristi.

Nenazadnje je bila na podlagi konzervativnih napovedi strokovnega odbora opravljena ocena o morebitnih skupnih koristih, ki bi se lahko ustvarile, če bi bili rezultati izbranih 23 projektov razširjeni na vse zadevne industrijske okvire v evropskem sektorju premoga in jekla. V tem primeru je bilo ocenjeno, da bi skupne letne potencialne koristi znašale 684 milijonov EUR na leto na različnih proizvodnih območjih, kot prikazuje slika 2. V primerjavi s tipičnim letnim proračunom RSPJ, ki znaša 55 milijonov EUR na leto, to ustreza potencialnemu multiplikacijskemu učinku 12,4 EUR koristi za vsak evro, ki ga porabi RSPJ, kar jasno odraža, da je ta raziskovalni program instrument, ki lahko zagotovi inovativnost in konkurenčnost evropskega sektorja premoga in jekla kot celote in ne le inovativnost in konkurenčnost posameznih upravičencev.

Slika 2. Potencialna korist 684 milijonov EUR na leto iz letnega financiranja RSPJ, ki znaša 55 milijonov EUR na leto za različna proizvodna območja v sektorju premoga in jekla

Poročila o spremljanju in oceni programa RSPJ kažejo, da je ta program edinstven in učinkovit instrument za spodbujanje konkurenčnosti evropske industrije premoga in jekla.

5. SKLEPNE UGOTOVITVE

Glavne rezultate je mogoče povzeti kot sledi.

- Program ne zahteva bistvenih sprememb; ohraniti bi bilo treba njegovo naravo, ki temelji na industriji, in glavna pravila delovanja.
- Ugotovljene so bile kvalitativne koristi za upravičence, sektor premoga in jekla ter družbo, ki v glavnem zajemajo nova znanja, nove postopke in nove izdelke, finančne donose in izboljšane delovne pogoje.
- Kvantitativne koristi so bile podrobno ocenjene za 23 izbranih projektov in so pokazale, da vsak evro, ki ga RSPJ prispeva v obliki sofinanciranja, zagotovi 3,3 EUR finančnih ugodnosti za upravičence na leto.
- Napovedi v sektorju premoga in jekla so pokazale velik potencial za izkoriščanje tehničnih in znanstvenih dosežkov projektov RSPJ. Po napovedih naj bi ti dosežki, če bi se široko uporabili v evropskem merilu, lahko vodili do finančnih koristi v višini 684 milijonov EUR na leto. Če upoštevamo značilen letni proračun RSPJ v višini približno 55 milijonov EUR na leto, to ustreza potencialnemu množilnemu faktorju 12,4.

Na podlagi te analize je Raziskovalni sklad za premog in jeklo popolnoma v skladu s svojim pooblastilom iz člena 2 pravne podlage RSPJ o sprejetju Raziskovalnega programa RSPJ (Odločba Sveta 2008/376/ES), ki je instrument, ki „podpira konkurenčnost sektorjev Skupnosti, povezanih s premogovništvom in jeklarsko industrijo“, zagotavlja inovacije in „dopolnjuje dejavnosti, ki se izvajajo v državah članicah in znotraj obstoječih raziskovalnih programov Skupnosti“, zlasti 7. okvirnega programa in prihodnjega programa Obzorje 2020.